

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Дырэктар Інстытута журналістыкі

_____ С. В. Дубовік
(подпіс) (І.ІпБ.Прозвішча)

_____ (дата зацвярджэння)

Рэгістрацыйны № УД- _____/р.

МЕТОДЫКА ЛІТАРАТУРНАГА РЭДАГАВАННЯ

(назва дысцыпліны)

Вучэбная праграма для спецыяльнасці:

1-23 01 10-02

Літаратурная работа (рэдагаванне)

Факультэт журналістыкі
(назва факультэта)

Кафедра стылістыкі і літаратурнага рэдагавання
(назва кафедры)

Курс (курсы): **III, IV**

Экзамен: **5, 6, 7**
(семестр)

Семестр (семестры): **5, 6, 7**

Залік: —
(семестр)

Лекцыі: **22**
(колькасць гадзін)

Курсавы праект (праца): —
(семестр)

Практычныя (семінарскія)
заняткі: **78**
(колькасць гадзін)

Лабараторныя
Заняткі: —
(колькасць гадзін)

КСР: **12**
(колькасць гадзін)

Усяго аўдыторных гадзін па дысцыпліне:
112

(колькасць гадзін)

Усяго гадзін
па дысцыпліне **280**
(колькасць гадзін)

Форма атрымання вышэйшай
адукацыі:

Дзённая

Склаў: **С. В. Зелянко, ст. выкладчык**
(І. ІпБ. Прозвішча, ступень, званне)

2012 г.

Вучэбная праграма складзена на падставе Тыпавай вучэбнай праграмы для вышэйшых навучальных устаноў па спецыяльнасцях: 1-23 01 10 “Літаратурная работа” (па напрамках); 1-23 01 10-02 “Літаратурная работа” (рэдагаванне), зацверджана 10.02.2009, рэг. № ТД-Е.091/тып.
(назва тыпавай вучэбнай праграмы (вучэбнай праграмы (гл. раздзелы 5-7 Парадку)), дата зацвярджэння, рэгістрацыйны нумар)

Разгледжана і рэкамендавана да зацвярджэння на пасяджэнні кафедры
стылістыкі і літаратурнага рэдагавання
(назва кафедры)

14.06.2012, пратакол №13
(дата, нумар пратакола)

Загадчык кафедры

_____ В. І. Іўчанкаў
(подпіс) (І.ІпБ.Прозвішча)

Адобрана і рэкамендавана да зацвярджэння вучэбна-метадычнай (метадычнай) камісіяй
факультэта журналістыкі

25.06.2012, пратакол №10
(дата, нумар пратакола)

Старшыня

_____ В. М. Самусевіч
(подпіс) (І.ІпБ.Прозвішча)

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

“Методыка літаратурнага рэдагавання” – гэта прыкладная філалагічная дысцыпліна, у якой разглядаюцца прыёмы і метады працы з літаратурным творам. Удасканаленне твора, падрыхтоўка яго да друку ў методыцы рэдактарскай працы разглядаюцца як адзіны працэс, у які ўваходзіць аналіз аўтарскага твора з боку фактычнай дакладнасці, логікі выкладу і моўна-стылёвай нормы.

Практычны характар “Методыкі літаратурнага рэдагавання” забяспечвае выпрацоўку навыкаў рэдактарскага аналізу тэксту на трох узроўнях: аналіз паводле тэкставых адзінак, аналіз паводле мэтаў тэксту (рэальных і грамадска неабходных) і аналіз паводле якасці адзінак тэксту (зместавых і фармальных). Вывучэнне дысцыпліны мае вызначальную ролю ў працэсе падрыхтоўкі спецыяліста-рэдактара. У сістэме іншых дысцыплін спецыяльнасці “Методыка літаратурнага рэдагавання” займае асноўнае месца, паколькі скіравана на падрыхтоўку высокакваліфікаваных спецыялістаў-рэдактараў для розных сфер камунікацыйнай дзейнасці.

Вучэбная дысцыпліна “Методыка літаратурнага рэдагавання” выкладаецца пасля засваення студэнтамі такіх дысцыплін, як “Асновы літаратурнага рэдагавання”, “Асновы творчай дзейнасці рэдактара” і паралельна са “Стылістыкай”, “Сучаснай беларускай мовай”, “Сучаснай рускай мовай”, а таксама з курсамі па “Рэдагаванні розных відаў выданняў”. “Методыка літаратурнага рэдагавання” карыстаецца асобнымі метадалагічнымі палажэннямі логікі, псіхалогіі, тэорыі тэксту, лінгвістыкі тэксту, тэорыі камунікацыі.

Асноўная мэта вучэбнай дысцыпліны “Методыка літаратурнага рэдагавання” – засваенне агульнай методыкі працы рэдактара над тэкстам літаратурнага твора.

Задачы:

- выпрацаваць прыёмы ацэнкі асноўных уласцівасцяў тэксту;
- выпрацаваць прыёмы лагічных асноў рэдагавання;
- выпрацаваць прыёмы ацэнкі рэдактарам кампазіцыі літаратурнага твора;
- выпрацаваць прыёмы ацэнкі функцыянальнага прызначэння фактычнага матэрыялу ў тэксце і спосабы яго праверкі;
- выпрацаваць прыёмы рэдагавання тэкстаў, розных паводле спосабу выкладу.

Названыя агульныя задачы ўключаюць таксама і практычны аспект: выпрацоўку навыкаў рэдактарскай праўкі тэксту на ўсіх узроўнях ацэнкі літаратурнага твора.

У выніку засваення дысцыпліны студэнты **павінны:**

- ведаць прадмет, механізм і агульную структуру рэдактарскага аналізу твора;
- ажыццяўляць рэдактарскі аналіз літаратурнага твора на ўсіх узроўнях: структурным, лагічным, факталагічным і моўна-стылёвым, улічваючы пры гэтым каэфіцыент інфарматыўнасці твора і яго камунікатыўную зададзенасць;
- выпрацоўваць стратэгію рэдагавання літаратурнага твора з улікам яго жанравай спецыфікі, мэтавага прызначэння і грамадскай каштоўнасці;
- праводзіць прафесійна якасную моўна-стылёвую праўку аўтарскага рукапісу;
- умець навукова падстаўна абгрунтоўваць рэдактарскія праўкі.

Метадалагічныя палажэнні, якія складаюць аснову названай дысцыпліны, былі распрацаваныя ў працах К.І.Былінскага («Літаратурное редактирование», 1957 і 1961 гг.), М.М.Сікорскага («Теория и практика редактирования», 1980г.), А.Э.Мільчына («Методика редактирования текста», 1980 г.) і інш. Аднак ва ўмовах камп’ютэрызацыі выдавецка-рэдактарскага працэсу ўзнікла неабходнасць пашырыць аспекты рэдактарскага аналізу тэксту і разглядаць яго перадусім як адзінку камунікацыі. У курс уключаны некаторыя аспекты ацэнкі і аналізу публіцыстычнага тэксту, якія асвятляюцца ў працах айчынных даследчыкаў мовы беларускіх СМІ, у прыватнасці М.П.Карповіч («Рытарычны ідэал у журналістыцы», 2004 г.), В.І.Ўчанкава («Дыскурс беларускіх СМІ. Арганізацыя публіцыстычнага тэксту», 2003 г.) і інш.

У працэсе навучання апрача традыцыйных, выкарыстоўваюцца інтэрактыўны метады, камп’ютэрныя тэхналогіі, электронная бібліятэка і інш.

У адпаведнасці з тыпавым вучэбным планам на засваенне дысцыпліны “Методыка літаратурнага рэдагавання” спецыяльнасці 1-23 01 10-02 “Літаратурная работа (рэдагаванне)” адведзена ўсяго 280 гадзін, у тым ліку 112 аўдыторных гадзін, з іх – 22 лекцыйных, 90 – практычных. Форма выніковага кантролю – экзамен па ўсіх раздзелах вучэбнай дысцыпліны.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

№ п/п	Найменне раздзелаў, тэм	Колькасць гадзін				Самаст. работа
		Аўдыторныя				
		Лекцыі	Практыч., семінары	Лаб. занят.	КСР	
1	Уводзіны. Сутнасць і задачы рэдагавання	2				10
2	Прадмет, механізм і агульная структура рэдактарскага аналізу тэксту. Мысленчае мадэляванне ў працэсе рэдактарскага аналізу	2	6			18
3	Рэдактарскі аналіз тэксту. Псіхалагічныя перадумовы рэдактарскага аналізу тэксту	2	10		2	12
4	Прафесійнае рэдактарскае прачытанне тэксту. Віды правак	2	14		2	20
5	Методыка рэдактарскага аналізу кампазіцыі тэксту. Рубрыкацыя ў тэксце. Праца рэдактара над планам	2	6		2	22
6	Тэкст як прадмет творчай працы рэдактара	2	8			12
7	Лагічныя асновы рэдагавання	2	8		2	20
8	Рэдагаванне фактычнага матэрыялу	2	8		2	14
9	Рэдагаванне навуковай літаратуры	2	6			12
10	Рэдагаванне тэкстаў розных па спосабе выкладу	2	6			12
11	Методыка моўна-стылёвага аналізу тэксту	2	6		2	16
<i>Усяго:</i>		22	78		12	168

Вучэбна-метадычная карта

Нумар раздзела, тэмы, заняткаў	Назва раздзела, тэмы, заняткаў; пералік пытанняў, якія вывучаюцца	Колькасць аўдыторных гадзін				Матэрыяльнае забеспячэнне заняткаў (наглядныя, метадычныя дапаможнікі (і інш.))	Літаратура	Формы кантролю ведаў
		Лекцыі	Практычныя (семіарскія) аняткі	Лабараторныя заняткі	Кантралюемая самастойная работа студэнта			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Уводзіны. Сутнасць і задачы рэдагавання	2					2, 8, 12	
2.	Прадмет, механізм і агульная структура рэдактарскага аналізу тэксту. Мысленчае мадэляванне ў працэсе рэдактарскага аналізу	2					8, 12, 6	
3.	Рэдактарскі аналіз тэксту. Псіхалагічныя перадумовы рэдактарскага аналізу тэксту	2					2, 5, 7, 8, 10	
4.	Прафесійнае рэдактарскае прачытанне тэксту. Віды правак	2					2, 7, 8, 9, 10	
5.	Методыка рэдактарскага аналізу кампазіцыі тэксту. Рубрыкацыя ў тэксце. Праца рэдактара над планам	2					4, 6, 10	
6.	Вызначэнне грамадскай значнасці прадмета рэдактарскага аналізу.		2			карткі-заданні	7, 12, 13	практ. раб. (залік)
7.	Галоўныя задачы рэдактарскага аналізу: прагназаванне ўздзеяння твора на чытача і высвятленне, якім павінна быць гэтае ўздзеянне. Рэдактарскі аналіз паводле адзінак тэксту		2			карткі-заданні	7, 12, 13	практ. раб. (залік)
8.	Маўленчыя, лагічныя, кампазіцыйныя і рубрыкацыйныя адзінкі твора як адзінкі яго цэласнасці. Рэдактарскі аналіз як мысленчы эксперымент у даследаванні грамадскай каштоўнасці твора і ўздзеяння яго на чытача		2			карткі-заданні	1, 4, 6, 9	практ. раб. (адзнака)
9.	Псіхалогія рэдактарскай працы як прадмет спецыяльных навуковых даследаванняў		2			карткі-заданні	2, 3, 6, 13	практ. раб. (залік)
10.	Перадумовы псіхалагічнага ўспрымання тэксту		2			карткі-заданні	2, 4, 8	практ. раб. (адзнака)
11.	Псіхалагічныя праблемы камунікацыі паміж рэдактарам і аўтарам у працэсе падрыхтоўкі твора да выхаду ў свет (друк, радыё, тэлебачанне)		2			карткі-заданні	7, 8, 12, 13	практ. раб. (залік)

12.	Улік псіхалогіі адрасата (чытача, слухача, гледача) пры ацэнцы і рэдагаванні тэксту		2			карткі-заданні	12, 13	практ. раб. (залік)
13.	Мысленчае мадэляванне ў працэсе рэдактарскага аналізу (складанне плана, суаднясенне інфармацыі з уласнымі ведамі, антыцыпацыя як прадугаданне далейшага развіцця аўтарскай думкі і інш).		2			карткі-заданні	2, 4, 7, 13	практ. раб. (залік)
14.	Рэдактар ва ўмовах камп'ютэрызацыі і інфармацыйных тэхналогій				2	прэзентацыі	7, 8, 12, 13	адзнака
15.	Азняямляльнае чытанне		2			карткі-заданні	2, 7, 8, 12	практ. раб. (залік)
16.	Паглыбленае чытанне		2			карткі-заданні	2, 7, 8, 13	практ. раб. (залік)
17.	Кантрольнае (шліфавальнае) чытанне		2			карткі-заданні	5, 7	практ. раб. (адзнака)
18.	Праўка-вычытка		2			карткі-заданні	8, 12, 6	практ. раб. (залік)
19.	Праўка-скарачэнне		2			карткі-заданні	7, 8, 12	практ. раб. (залік)
20.	Праўка-апрацоўка		2			карткі-заданні	5, 7, 8, 12	практ. раб. (залік)
21.	Праўка-перапрацоўка		2			карткі-заданні	2, 3, 7, 12	практ. раб. (залік)
22.	Знакі карэктарскай праўкі				2	прэзентацыі	2, 3, 7, 12	залік
23.	Асаблівасці пабудовы літаратурнага твора		2			карткі-заданні	1, 3, 4, 7	практ. раб. (залік)
24.	Пабудова публіцыстычнага тэксту		2			карткі-заданні	4, 2, 3, 7, 14	практ. раб. (адзнака)
25.	Аналіз плана як прыём ацэнкі рэдактарам кампазіцыі		2			карткі-заданні	2, 3	практ. раб. (адзнака)
26.	Тры віды плана (аўтарскі план, план напісанага твора, план рэдактарскіх зменаў)				2	прэзентацыі	2, 3, 7, 14	залік
27.	Тэкст як прадмет творчай працы рэдактара	2					2, 3, 7, 12	
28.	Лагічныя асновы рэдагавання	2					5, 7, 14	
29.	Рэдагаванне фактычнага матэрыялу	2					2, 3, 7, 12	
30.	Тэкст у тэорыі рэдагавання		2			карткі-заданні	2, 8, 12	практ. раб. (залік)

31.	Цэласнасць і звязнасць тэксту		2			карткі-заданні	8, 12, 6	практ. раб. (залік)
32.	Замацаванасць тэксту ў пэўнай знакавай сістэме і яго інфарматыўнасць		2			карткі-заданні	8, 10	залік
33.	Параметры літаратурнай формы тэксту		2			карткі-заданні	2, 7, 8, 9, 10	практ. раб. (залік)
34.	Закон тоеснасці		2			карткі-заданні	4, 6, 10	практ. раб. (адзнака)
35.	Закон супярэчлівасці		2			карткі-заданні	7, 11, 13	практ. раб. (залік)
36.	Закон выключанага трэцяга		2			прэзентацыі	2, 13	залік
37.	Закон дастатковага абгрунтавання		2			карткі-заданні	2, 4, 6, 9	практ. раб. (залік)
38.	Прыёмы выяўлення парушаных лагічных сувязяў				2	прэзентацыі	2, 4, 6, 9	практ. раб. (залік)
39.	Функцыянальнае прызначэнне фактычнага матэрыялу		2			карткі-заданні	2, 4, 6, 9	практ. раб. (залік)
40.	Віды фактычнага матэрыялу		2			карткі-заданні	7, 13	практ. раб. (залік)
41.	Прынцыпы падачы фактычнага матэрыялу		2			карткі-заданні	8, 12	практ. раб. (залік)
42.	Прыёмы рэдагавання статыстычнага матэрыялу		2			карткі-заданні	2, 4, 7, 13	практ. раб. (залік)
43.	Цытата ў тэксце				2	прэзентацыі	7, 12, 13	залік
44.	Рэдагаванне навуковай літаратуры	2					2, 8, 12	практ. раб. (залік)
45.	Рэдагаванне тэкстаў розных па спосабе выкладу	2					2, 7, 8, 13	практ. раб. (залік)
46.	Методыка моўна-стылёвага аналізу тэксту	2					5, 7, 14, 15	практ. раб. (адзнака)
47.	Навуковая літаратура як спосаб навуковай камунікацыі. Жанры навуковай літаратуры		2			карткі-заданні	8, 12, 6	практ. раб. (залік)
48.	Ацэнка фактаў у навуковым тэксце, формы яго падачы		2			карткі-заданні	7, 8, 12	практ. раб. (залік)
49.	Праца рэдактара над мовай і стылем навуковага тэксту		2			карткі-заданні	5, 7, 8, 12	практ. раб. (адзнака)
50.	Аповед як найбольш пашыраны спосаб выкладу інфармацыі		2			карткі-заданні	2, 3, 7, 12	практ. раб. (залік)

51.	Апісанне як від тэксту і спосаб яго пабудовы		2			карткі-заданні	2, 12	практ. раб. (залік)
52.	Разважанне як спосаб выкладу інфармацыі		2			карткі-заданні	1, 3, 4, 7	практ. раб. (адзнака)
53.	Метадычныя патрабаванні да моўна-стылёвага аналізу тэксту		2			карткі-заданні	2, 3, 7, 14	практ. раб. (залік)
54.	Аналіз тэксту па моўных адзінках		2			карткі-заданні	2, 7, 13	практ. раб. (залік)
55.	Методыка праўкі тэксту. Умовы, якія забяспечваюць якасць моўнай праўкі		2			карткі-заданні	1, 3, 14	практ. раб. (адзнака)
56.	Выкарыстанне рэкамендацый нарматыўнай стылістыкі				2	прэзентацыі	4, 2	залік

ІНФАРМАЦЫЙНАЯ ЧАСТКА

ЛІТАРАТУРА

Асноўная

1. Беззубов, А. Н. Введение в литературное редактирование / А. Н. Беззубов. – СПб., 1997.
2. Голуб И. Б. Конспект лекций по литературному редактированию / И. Б. Голуб. – М., 2004.
3. Гужова, И. К. Литературное редактирование: материалы для занятий / И. К. Гужова [и др.]. – М., 2000.
4. Карповіч, М. П. Рытарычны ідэал у журналістыцы / М. П. Карповіч. – Мінск, 2004.
5. Мильчин, А. Э. Издательский словарь-справочник / А. Э. Мильчин. – М., 1999.
6. Мильчин, А. Э. Методика редактирования текста / А. Э. Мильчин. – Изд. 3-е. – М., 2005.
7. Накорякова, К. М. Литературное редактирование материалов массовой информации: учебное пособие / К. М. Накорякова. – М., 1994.
8. Накорякова, К. М. Литературное редактирование: Общая методика работы над текстом. Практикум. – М., 2002.
9. Редакторская подготовка изданий / под ред. С. Г. Антоновой. – М., 2004.
10. Сенкевич, М. П. Культура радио- и телевизионной речи: уч. пос. для вузов / М. П. Сенкевич. – М., 1997.
11. Сикорский, Н. М. Теория и практика редактирования / Н. М. Сикорский. – М., 1980.
12. Стилистика и литературное редактирование / под ред. В. И. Максимова. – 3-е изд. – М., 2007.
13. Сцяцко, П. У. Культура мовы / П. У. Сцяцко. – Мінск, 2002.
14. Янкоўскі, Ф. Само слова гаворыць / Ф. Янкоўскі. – Мінск, 1986.

Дадатковая

15. Основы культуры маўлення і стылістыкі: вучэб. дапам. / пад рэд. У. В. Анічэнкі. – Мінск, 1992.
16. Іўчанкаў, В. І. Дыскурс беларускіх СМІ. Арганізацыя публіцыстычнага тэксту / В. І. Іўчанкаў. – Мінск, 2003.
17. Лаптева, О. А. Живая русская речь с телеэкрана / О. А. Лаптева. – М., 2001.
18. Михальская, А. К. Русский Сократ: Лекции по сравнительно-исторической риторике: уч. пос. для студентов гуманитар. фак-тов / А. К. Михальская. – М., 1996.
19. Пытанні культуры пісьмовай мовы / пад рэд. А. І. Падлужнага. – Мінск, 1991.
20. Редактор и книга: сб. статей. – Вып. 3–10. – М., 1962, 1963 (Вып. 3, 4), 1965, 1973, 1975; 1979, 1982, 1986 (Вып. 5–10).
21. Свинцов, В. И. Смысловый анализ и обработка текста / В. И. Свинцов. – М., 1978.
22. Цікоцкі М. Я. Стылістыка беларускай мовы / М. Я. Цікоцкі. – Мінск, 1995.
23. Цікоцкі, М. Я. Стылістыка тэксту / М. Я. Цікоцкі. – Мінск, 2002.

ДАПАЎНЕННІ І ЗМЯНЕННІ
ДА ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ ПА ВЫВУЧАЕМАЙ ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ
НА _____ / _____ НАВУЧАЛЬНЫ ГОД

№ п/п	Дапаўненні і змяненні	Падстава

Вучэбная праграма перагледжана і адобрана на пасяджэнні кафедры

_____ (пратакол № _____ ад _____ 201 ____ г.)
(назва кафедры)

Загадчык кафедры

_____ (ступень, званне) _____ (подпіс) _____ (І.ІнБ.Прозвішча)

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Дэкан факультэта

_____ (ступень, званне) _____ (подпіс) _____ (І.ІнБ.Прозвішча)